

یادداشتی از دکتر مرضیه مینایی پور؛

شیعیان هند و فصلی دیگر در فرهنگ و اعتقاد

کریم آقاخان موسوم به «پادشاه بدون کشور» و توسط پیروان اسماعیلی‌اش با عنوان مذهبی مولانا حاضر امام شناخته می‌شود، در سن ۸۸ سالگی درگذشت.

به گزارش خبرنگاران گروه جامعه خبرگزاری گزارش خبر، دکتر مرضیه مینایی پور با ارسال یادداشت اختصاصی با عنوان «شیعیان هند و فصلی دیگر در فرهنگ و اعتقاد» تصریح کرد: امیدواریم جامعه اسماعیلی در عصر امامت جدید خود با بازپژوهشی و بازشناسی تاریخ و باورها و داشته‌های شناخته شده اصیل جامعه اسماعیلی بیشتر از گذشته به اصل خویش روی آورد.

متن این یادداشت به شرح زیر است:

کریم آقاخان موسوم به «پادشاه بدون کشور» و توسط پیروان اسماعیلی‌اش با عنوان مذهبی مولانا حاضر امام شناخته می‌شود، در سن ۸۸ سالگی درگذشت.

وی پس از پدربزرگش آقاخان سوم، در ۲۰ سالگی و در ۱۱ ژوئیه ۱۹۵۷ به امامت رسیده است. وی دانش‌آموخته دانشگاه هاروارد در رشته تاریخ اسلام بود.

پدربزرگش آقاخان سوم در خاطرات خود آورده است که «شیعیان پس از رحلت پیامبر اسلام «نیاز به هدایت الهی» دارند که این نیاز توسط نهاد امامت برآورده شد». آقاخان امام عصر اتم است.

شاهزاده کریم در پی درگذشت پدربزرگش آقاخان سوم، در ۲۰ سالگی چهل و نهمین امام اسماعیلیان نزاری و آقاخان چهارم شد، با این‌که پدرش، شاهزاده علی‌خان و عمویش صدرالدین آقاخان، در خط مستقیم جانشینی بودند.

آقاخان سوم در وصیت‌نامه‌اش دلیل برگزیدن بزرگ‌ترین نوه پسریش به عنوان جانشین خود را (که برای دومین بار در سلسله امامت اسماعیلی نزاری رخ می‌داد که نوه امام قبلی به جای یکی از پسران او امام بعدی شود) توضیح داد: با نگاه به شرایط، به‌طور بنیادین دگرگون‌شده جهان که بسیاری از تغییرات را موجب شده، از جمله اکتشافات فیزیک اتمی، متقاعد شده‌ام که بیش از همه به نفع جماعت اسماعیلی نزاری است که یک مرد جوان که در سالیان اخیر و در میانه عصر نوین بالیده و رشد یافته، نگرش و زندگی مناسب به زمان را به امامت می‌آورد، جانشین من شود.

آقاخان چهارم در پرتوی وصیت پدربزرگش گاهی از سوی اسماعیلیان نزاری به عنوان «امام عصر هسته‌ای» موسوم شده است. وصیت آقاخان سوم اضافه کرد که آقاخان بعدی، در سال‌های اول امامت خود باید برای راهنمایی در امورات کلی مربوط به امامت به بیگم آقاخان سوم رجوع کند.

آقاخان نام لقبی موروثی است که به امام اسماعیلیان گفته می‌شود. نخستین بار فتح‌علی شاه قاجار، به حسن‌علی شاه که چهل و ششمین امام اسماعیلیه بود، لقب «آقاخان» را اعطا کرد و از آن زمان به بعد، امامان اسماعیلی با لقب احترام‌آمیز «آقاخان» خطاب می‌شوند.

آینده اسماعیلیان نزاری از این به بعد وارد فصل جدیدی از روابط فرهنگی و دیپلماسی خواهد شد.

آقاخان چهارم موسوم به شاه کریم الحسینی امام چهل و نهم اسماعیلیه شاخه پرجمعیت و پرفعالیت نزاریان روز سه شنبه ۴ فوریه ۲۰۲۵ از دنیا رفت.

وی در مدت طولانی ۶۸ ساله امامت بر شاخه نزاری اسماعیلیان تا فوت ایشان در ۸۸ سالگی جامعه اسماعیلی نزاری را با رویکردی متفاوت از گذشته رشد و ارتقاء چشمگیر داد، به شکلی که رهبران کشورهای مختلف ایشان را به عنوان «پادشاه بدون کشور» شناخته و با این سازمان اسماعیلیه نزاری به عنوان «دولتی بدون سرزمین» در ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی تعامل و روابط برقرار می‌کردند و به عنوان یک سازمان مورد توجه دولت‌ها قرار داشت. کریم آقاخان اولین رهبر مذهبی بود که در جلسه مشترک پارلمان کانادا در ۲۷ فوریه ۲۰۱۴ سخنرانی کرد.

شبکه تشکیلات توسعه آقاخان صاحب دانشگاه‌ها، بانک‌ها و هتل‌ها زنجیره‌ای در عرصه بین‌الملل و جایزه معماری، موسیقی، و صدها موسسات متنوع خیریه عام‌المنفعه و بشردوستانه بدون لحاظ مسائل مذهبی و تبلیغ فرقه‌ای در کشورهای مختلف آفریقا، اروپا، آسیا، به ویژه شبه قاره هند احداث و فعال کرد.

دارایی خالص آقاخان ۱۳/۳ میلیارد دلار برآورد شده است. آقاخان از ثروتمندترین سرمایه داران مسلمان است، فوربز آقاخان را به عنوان یکی از پانزده

ثروتمند سلطنتی جهان معرفی کرده است . او بنیان‌گذار و رئیس شبکه توسعه آقاخان، یکی از بزرگ‌ترین شبکه‌های توسعه خصوصی در جهان است.

وی مؤسسه مطالعات اسماعیلیه را در سال ۱۹۷۷ تأسیس کرد که بزرگترین دانشکده معارف اسلامی در بین سایر مؤسسات دانشگاهی در انگلستان است.

با توجه به عقبه و اصالت ایرانی آقاخان چهارم، آثار متعدد اجدادی و مذهبی و همچنین پیروانی در مناطق مختلف در ایران، به شدت به ایران علاقمند بود؛ ولی با توجه به گسترش رویکرد سکولاری در جامعه مذهبی اسماعیلیه، خواسته‌های شخصی او در ایران محقق نگردید؛ اما جامعه اسماعیلیه ایران از حقوق مذهبی و قانونی نسبی برخوردار هستند.

به نظر می‌رسد از این پس زمینه ارتقاء سطح تعاملات این تشکیلات با ایران هموارتر گردد. با توجه به اینکه سال‌های اخیر عملاً مدیریت اجرایی کابینه سازمان اسماعیلیه را در دوران کهولت آقاخان، جناب «رحیم آقاخان» در اختیار داشت، بعید نیست برای اساس اصل وراثت امامت در جامعه اسماعیلیه ایشان به عنوان پنجاهمین امام زنده اسماعیلی نزاری بعد از تشیع و خاکسپاری کریم آقاخان معرفی گردد. امیدواریم جامعه اسماعیلی در عصر امامت جدید خود با بازیژوهشی و بازشناسی تاریخ و باورها و داشته‌های شناخته شده اصیل جامعه اسماعیلی بیشتر از گذشته به اصل خویش روی آورد.